

Михајло П. Фејса¹
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за русинистику

АДАПТАЦИЈА АНГЛИЦИЗАМА У РУСИНСКОМ ЈЕЗИКУ НА СЕМАНТИЧКОМ НИВОУ²

Апстракт: *Српски и енглески су ушли у русински језик у толикој мери да се језик русинске омладине данас може третирати као хибридни српско-енглеско-русински језик. Млади су свесни да у савременом свету треба да користе најмање три језика: државни језик (српски), глобални језик (енглески) и матерњи језик (русински). Евидентно је да се број англицизама у русинском језику данас енорно увећао. Овај рад обрађује адаптацију англицизама у русинском језику на семантичком нивоу.*

Кључне речи: *енглески утицај, англицизми, русински језик, језичко позајмљивање, семантичка поља, врсте семантичких промена.*

1. Увод

У првом чланку о русинском језику објављеном на енглеском језику није било ни помињања енглеског утицаја (Bidwell 1966). Пре скоро три деценије, аутор ових редака идентификовао је преко 700 англицизама у русинском језику (Fejsa 1990). Само неколико десетина нису дошли директно из српског језика. Те англицизме донели су Русини који су били на привременом раду у Сједињеним Америчким Државама и Канади, нпр. русинска реч *майна* /*тајна*/ 'рудник' < ('потиче од') енглеске речи *mine*, русин. *нигер* /*niger*/ 'црнац' (без пејоративног значења) < енгл. *nigger*, русин. *педа* /*peda*/ 'плата' < енгл. *pay day*.

¹ fejsam@gmail.com

² Рад је настао као резултат пројеката 187002 (*Језици и културе у времену и простору*) и 187017 (*Дискурси мањинских језика, књижевности и култура у југоисточној и средњој Европи*), које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Јулијан Рамач је препознао постојање новог лексичког слоја у русинском језику у трећој *Граматици русинског језика* (Рамач 2002: 428–429). Англицизми, међутим, нису укључени у капитална лексикографска дела (Рамач 1995: 2010).

На првој конференцији младих русинских научника два рада су била посвећена језику Фејсбука и језику система кратких порука. Александар Мудри је наступио с тезом да је могуће говорити, барем кад је реч о језику младих, о англо-српско-русинском језику на Фејсбуку (Мудри 2013: 32). Хелена Папуга и Александра Грбић су утврдиле прекомерно коришћење енглеског језика у комуникацији системом кратких порука, што, између осталог, иако је стандардна русинска азбука ћирилица, доводи до коришћења латинице. У вези с тим, оне су представиле велики број примера у којима су енглеске речи и изрази били написани на изворном енглеском, често неправилним правописом. С једне стране, заиста је немогуће гледати ТВ, слушати радио, читати дневну штампу и користити друге форме масовних медија а не наићи на енглеске речи у русинском језику, а – с друге стране – млади чланови русинске заједнице, пошто су чланови националне мањине, свесни су да би требало да користе барем три језика: државни језик (српски), матерњи језик (русински) и глобални језик (енглески) (Fejsa 2007: 2010).

2. Методолошки приступ истраживању

Према Рудолфу Филиповићу (Filipović 1986: 192), термин англицизам се у ширем смислу дефинише као лексички елеменат позајмљен из енглеског језика. Ту дефиницију је у одређеној мери модификовао Твртко Прћић (Prčić 2005: 145). Прво, термин англицизам укључује измењене или неизмењене лексичке јединице (речи или афиксе) позајмљене из енглеског језика (нпр. *корнер* /*korner*/ < *corner*), или натурализоване (углавном латинске) лексичке јединице с већом фреквенцијом коришћења и/или семантичку модификацију под утицајем енглеског (нпр. *презентација* /*prezentacija*/ < *presentation*). Друго, термин англицизам укључује и преведене лексичке и синтаксичке јединице (речи, изразе и реченице) које су у складу с лексичким стандардом енглеског (нпр. *коллатерална чкода* /*kolateralna škoda*/ < *collateral damage*; *жовта преса* /*žovta presa*/ < *yellow press*). Први англицизми се третирају као *очигледни англицизми*, док се други третирају као *скривени англицизми*.

Дејвид Кристал истиче да је 2000. година обележила крај деценије у којој се збила језичка револуција. Он наглашава и да се драматичне језичке промене не дешавају веома често. Појава нових медија, као што су новине, телефон

и телевизија, такође је довела до језичких промена, али утицај интернета се свакако може описати као револуционаран (Crystal 2001; Prnjat 2009; 2013; 2015). То што чини језик интернета лингвистички јединственим јесте његова комбинација писаних и говорних језичких карактеристика. Наоми Барон користи метафору да би описала овај нови облик језика и запажа да је „језички кентаур – пола говор, пола писање” (Baron 2001: 248). Реч је о језичком варијетету који користе углавном билингвални чланови млађе генерације, који расту са електронским медијима и који моделирају свој језик на културним и језичким нормама тих медија (Prčić 2005: 57). Неколико аутора је посветило пажњу моделирању српског језика на нормама електронских медија (Vasić 2001; Šipka 2002; Антовић 2003; Filipović 2005; Panić-Kavgić 2006; Radić Bojanić 2007; Gajišin 2011; Marković 2011; Mišić-Plić 2011; Francuski 2012; Elčić 2013).

На маргинама ове теме налази се проблем *језичког позајмљивања* (*linguistic borrowing*) који је у вези с феноменом познатим као *језици у контакту* (*languages in contact*). Аутори основне литературе о језицима у контакту Ајнар Хауген (Haugen 1950) и Јуриел Вајнрајх (Weinreich 1953) језичко су позајмљивање сагледавали у односу на билингвизам, истражујући утицај два географски блиска језика. У случају војвођанске варијанте русинског језика билингвизам се односи на русински и српски, а не русински и енглески.

Предмет нашег рада близак је дефиницији *супституције* Ајнара Хаугена. По њему, супституција означава замењивање неког еквивалента у систему језика-примаоца неким моделом из система језика-даваоца (Haugen 1956: 50). То, конкретно, значи да један елемент енглеског језика како га говоре изворни говорници представља модел, а један елемент русинског језика како га говоре изворни говорници представља еквивалент, односно реплику (Surdučki 1978: 267; Filipović 1986: 38).

За потребе ове студије анализирани су сви бројеви мултимедијалног културно-политичног часописа за русинску омладину *МАК*, који су публиковани у периоду од 2013. до 2016. године, као и књиге које је објавила Новинско-издавачка установа *Руске слово* у истом периоду. Уопштено говорећи, *МАК* је једини часопис за русинску омладину у којем се јављају прве позајмљене речи / фразе / изрази. Англицизме у електронским медијима обрађивали су Богдан Рац (2012) и Марина Рамач (2015).

Што се тиче метода истраживања, он је у основи синхроно-дескриптивна анализа.

3. Семантичка поља

Добро је позната чињеница да савремени језици позајмљују у великој мери из енглеског језика и зато је њихова лексика пуна англицизама у многим тематским регистрима. Англицизме русинског језика налазимо у следећим семантичким пољима:

а) СПОРТ – *фодбал, баскет, бейзбол, бокс, тенис, поло, гокеј, ватерполо, голф, крикет, рагби, крос-контри, бодибилдинг, спидвей, мотобол, картинг, стиплчес; гол, шут, пас, лоб, волей, аут, корнер, индирект, бековска, пенал-тик, офсајд, триблинг, гениц, фаул, галф, бек; рунда, нокаут, нокдаун, брек, клинч, гроги, директ, аперкат, спаринговац, ринг, бантам, велтер; смеч, гем, топ-спин, бекгенд, форгенд, дроп-кик, рекет, чејндж, сет, авантидж, серва; старт, спринт, финиш, фото-финиш, дерби, гендикеп, ферплеј, таймаут, тим, меч, скор, допинг, джокеј, краул, батерфлеј, скиф, фин, дубл, рејтинг, рекорд, нелсон, рели, пинг-понг, штоперица, експандер, пивот, дрес, пресинг, пак, трим, джогинг, плејоф, куп, гет-трик, були, клуб, фаворит, аутсајдер, букмејкер, файтер, кечер, тренер.*

б) МУЗИКА – *сонг, гит, бит, поп, панк-рок, гитмејкер, фанк, гард-рок, геви-метал, дџез, блуз, соул, негро спиричуелс, госпел, мюзикл, фолк, кантри, диксиленд, регтайм, рокенрол, лонгплејка, сингл, плејбек, стерео, гай-фай, бендџо, синтисајзер, бустер, вирџинал, дџубокс, диск-џокеј, денс-ствар, евергрин, топ-лістина, бенд, сеин, фронтмен.*

в) ПЛЕС – *фокстрот, слоуфокс, чарлстон, твист, свинг, реге, буги-вуги, рокенрол, брейкденс, степ, би-боп, инглиш-валцер, дансинг.*

г) ОБЛАЧЕЊЕ – *смокинг, фрак, блејзер, кардиган, спенсер, тренчкот, светер, пуловер, джемпер, раглан, пиджама, килт, шори, шал, топлес, бикини, пачворк, унисекс, твиги, бермуди, рифли, мокасинки, шимики, зип, мини, миди, макси; твид, мохер, фланел, жерсей, најлон, орлон, крилон, тексас, дџинс.*

д) ИСХРАНА – *тост, сендвич, бифтек, стейк, ростбиф, гамбургер, чизбургер, готдог, кекс, крекер, чипс, флипс, попкорн, джем, пудинг, гемедекс, пемикан, грејфрут, грил, ланч-пакет, кечап, кари, инстант; рум, виски, шери-бренди, дџин, тоник, кока-кола, пунч, дџус, коктел.*

ђ) ТУРИЗАМ – *мотел, бунгалов, камп, чартер, рентакар, гостеса, ст 'ју-ардеса, стопирац.*

е) ОБРАЗОВАЊЕ – *тест, чек-лістки, фланелограф, слайд.*

ж) ЗАБАВА – бридж, тач, реми, покер, фул, трилинг, флеш, джокер, блеф, бинго; тикет, гоби, пикник, парти, флипер, йо-йо, вокмен, скейтборд.

з) ПЛОВИДБА – ферибот, торпедо, яхта, кану, тендер, джунка, пропелер.

и) ПОСЛОВАЊЕ – чек, банкнота, бизнис, експорт-импорт, дампинг, маркетинг, консалтинг, инжењеринг, клиринг, труст, концерн.

ј) ПРЕВОЗНА СРЕДСТВА – комбайн, трактор, булдожер, грејдер, финишер, трамвай, тролейбус, штрицкара, експрес, локомотива, вагон, комби, лендровер, джип, тенк, говеркрафт, джамбо-джет, скутер, танкер.

к) МЕДИЈИ – офсет, линотип, репринт, бестселер, памфлет; бланкверс, лимерик, саенс-фикшн, трилер; слоумоушн, слайд, монитор, микс, стоп, видео-тилт, сторија, скеч, спикер, шоумен, интервју, скрининг, оф-коментар, серијал, соуп опера; зум, клапа, синемаскоп, римейк, суперстар, старлета, вамп, оскаровец, омнибус, лав стори, гепиенд.

л) КОМУНИКАЦИЈЕ – телекс, телепринтер.

љ) МЕРЕ – инч, келвин, максвел, барел, галон, бел, бушел, јрд, фарад, ват, джул.

м) ЗДРАВСТВО – стрес, ејдс, байпас, пейсмейкер, спунеризм, далтонизм.

Поред ових поља можемо издвојити и неколико мешаних сфера утицаја:

а) ОСОБЕ – енки, супермен, комодор, лидер, каубой, шериф, гангстер, киднапер, плејбой, сноб, колгерла, джентлмен, спонзор, гипи, панкер, лифтбой, глобтротер, трапер, мистер, мис, пер, сер, лорд, леди.

б) МЕСТА – супермаркет, драгстор, фри-шоп, бар, снек-бар, наит-клуб, мотел, бунгалов, гол, паркинг, кампинг.

в) ЖИВОТИЊЕ – динго, пингвин, киви, чита, ракун, дога, кокер, булдог, бултериер, боксер, пекинезер, поентер, сетер, спаниел, териер, леггорн, бройлер, беркишир, јоркшир, кенгур, мустанг, педигре.

г) УРЕЂАЈИ – бойлер, конвеер, елеватор, лифт, сонар, радар, ласер, скенер, декодер, транзистор, токи-воки, лайт-шоу, ер-кондишн, ски-лифт, ксерокс, тостер, фен, фриз, видео-рикордер, плеер.

Као што можемо видети, лексичке јединице из енглеског језика су се инкорпорирале углавном у семантичка поља спорта, музике, облачења, исхране, особа, медија и уређаја. Савремена епоха донела је ново семантичко поље - ИНФОРМАТИКУ.

Брз развој компјутеризације и информационих технологија омогућио је масовно улажење англицизама у то поље, нпр.: *ай-ти менаџер, айфон, алгол, андроид, апдејтовац, асемблер, атачмент, атачирац, аутпут, бекап, бит, байт, браузер, ваерлес, вай-фай, веб, гакер, гардвер, гард-диск, геджит, геймер, дейта, дилитовац, дисплеј, джойстик, драјвер, зиповац, имејл, инвертор, инпут, интернет, интерфејс, инсертовац, клипборд, кобол, компајлер, компјутер, компјутеризовац, курсор, лаптоп, линк, листинг, микродрајв, офлайн, онлајн, пасворд, плотер, процесор, принтер, РАМ-карточка, рандомизација, ресетовац, рестартовац, ридер, роминг, сайберспейс, сайт, сейвирац, скенирац, скроловац, слот, смарт технологија, софтвер, стик, сурфовац, таблет, таговац, тач-скрин, темплејт, терминал, транслейтер, т'јунер, файл, фидбек, флеш, флопи, фолдер, фортран, фрејм, улоговац ше, у-ес-бе, чип.*

4. Типови семантичких промена

Горњи англицизми су *очигледни*, али постоје и такозвани *сакривени англицизми* (Prčić 2005: 145). Они могу бити названи и *преводне варијанте* (или *калкови*). И појединачне речи и сложене изразе налазимо међу њима. На пример:

стопа < foot;

под 'жеме < underground;

Трећи швет < the Third World;

жимна война < cold war;

жовта преса < yellow press;

конференција за округлим столом < round table conference;

совершене злодјјство < perfect crime;

контактни лѐнчи < contact lenses;

"одредз хто" *техніка* < guess-who;

стретнуце на верху < summit;

вселенска ладя < space ship;

конѐц тижня < weekend;

чловек-жаба < frog-man;

горуци панталони < hot pants;

карика хтора хиби < the missing link;

икс-зарі < x rays;

шалѐни двацѐти < crazy twenties;

златна горучка < gold rush;

шлѐбодне вдѐрене < free kick;

Михајло П. Фејса

гнівни млади людзе < angry young men;
рухоми слики < movies (moving pictures);
летајуци танер < flying saucer.

Има примера када преводна варијанта задржава неки енглески елемент, али је он прилагођен русинском морфолошком и синтаксичком систему. На пример:

плановане фамелиї < family planning;
контрола народзєня < birth control;
контрола з радаром / радарска контрола < radar control;
тимска робота < team work;
тримац рекорд < to hold record;
групни секс < group sex;
кратки пас < short pass;
писатель сонгох < song writer;
лунарни модул < lunar modul;
суперсонични авион < supersonic airplane.

Постоје многи примери елипсе и/или синкопе. На пример:

крос < cross country;
комбайн < combined harvester;
стрип < comic strip;
паркинг < parking place/lot;
кампинг < camping ground;
госпел < gospel singing;
тоник < tonic water;
спидвей < speedway race;
клозет < water closet;
афтершейв < after shave lotion;
фри шоп < duty free shop;
байпас < by pass valve;
велтер < welter weight;
андерграунд < underground art;
джинс < blue jeans;
бай < goodbye;
дансинг < dancing hall;
фармерки < farmer's trousers;
гепиенд < happy ending;

бокс-меч < boxing match;
ер-кондишин < air-conditioning/conditioned;
пеналтик < penalty kick.

Постоји и значајан број акронима. На пример:

пен(-клуб) < poets, playwrights, essayists, editors, novelists;
НАТО < North Atlantic Treaty Organization;
УНЕСКО < United Nation's Educational Scientific and Cultural Organization;
УНИЦЕФ < United Nation's Children's Emergency Fund;
ФАО < Food and Agriculture Organization;
СААТ < Strategic Armament Limitation Treaty;
НАСА < National Aeronautics and Space Administration;
ЦИА < Central Intelligence Agency;
ласер < light amplification by stimulated emission of radiation;
бейсик < British American, Scientific, International, Commercial.

Многи англицизми су настали изговарањем почетних слова према енглеском стандарду, а не према српском или русинском стандарду. На пример:

Би-Би-Си < British Broadcasting Corporation;
ди-ди-ти < dichloro-diphenyl-trichloro-ethane;
ди-ви-ди < digital video disc;
Еф-Би-Ај < Federal Bureau of Investigation;
и-ти < extra terrestrial;
ел-пи < long play;
ес-о-ес < Save our ship / Save our souls;
пи-ар < public relations.

Некада се почетна слова изговарају према српском или русинском стандарду. На пример:

ВЦ, ве-це < water closet;
ЛСД, ел-ес-де < LSD < lysergamid;
ОЕЦД, О-Е-Це-Де < Organization for Economic Cooperation and Development;
УГФ, у-га-еф < ultra high frequencies.

Многи англицизми су базирани на именима особа, проналазача, стваралаца, вођа итд. На пример: *байронизм, бел, бесемер, боби, бойкот, ват, викторијанка, гулиган, далтонист, дарвинизм, джул, кардиган, келвин, кондом, линч, лудизм, макадам, максвел, Монроова доктрина, нелсон, оскар, Паркинсонова хорота,*

раглан-рукави, Ройтерс, сендвич, спенсер, спунеризм, фарад; бюик, винчестерка, кадилак, колт, ксерокс, першинг, форд.

Неки англицизми су базирани на називима географских места. На пример: *бантам, беркишир, бермуди, бикини, джинс, жерсей, њоркшир, леггорн, портланд, тексас.*

Скоро сви англицизми које налазимо у русинском језику постоје и у српском језику, па можемо закључити да је српски језик-посредник. Само неколико англицизама можемо сматрати изузецима (нпр. *геймочка* 'мала игра', *финишнуц* 'завршити одједном', *покомбайновац* 'комбајнирати све што је планирано', *галигалийовац ше* 'возити се на халигалију').

Коришћење енглеског језика као лингва франке и као језика који се изучава у редовној настави подразумева да ће упознатост с енглеским језиком бити све већа. Велики део комуникације на енглеском, и професионалне и приватне, остварује се широм света између неизворних говорника. На пример, енглеске техничке речи као што су *android, cyber, digital, internet, password, smart phone, virtual* и *wireless* често се користе у свакодневној или професионалној комуникацији, па су оне прихваћене и у русинском језику (*андرويد, сайбер, интернет, пасворд, смартфон, виртуални, ваерлес*). Једно недавно истраживање родбинских односа открило је да се међу тинејџерима користе и англицизми *систер* и *брадер* (Fejsa 2012: 183) - девијација какву није било могуће ни замислити пре три деценије.

Милан Тодоровић је проучавао утицај енглеског језика на дискурс српске омладине на подручју видео-игара, нарочито у писменој интеракцији између чланова затворене гејмерске групе *Smite Serbia / Balkan Official* на Фејсбуку (Todorović 2016). Резултати указују на изузетно позитиван став према употреби енглеског језика у комбинацији са српским језиком када је реч о видео-играма. Готово стотину речи или израза су пронађени - прилагођени (нпр. *генковати* < *gank*, *џанглер* < *jungler*, *чест* < *chest*, *гардиан* < *guardian*, *нафидовати* < *feed*, *нуб* < *noob*, *кил* < *kill*, *конквест* < *conquest*, *буф* < *buff*, *џем* < *gem*, *трејдовати* < *trade*, *баговати* < *bag*, *бановати* < *ban*, *билд* < *build*, *бастер* < *buster*, *ултра скор* < *ultra score*) или неприлагођени (нпр. *skin* < *skin*, *support* < *support*, *hit tower* < *hit tower*, *lvl* < *level*, *god* < *God*, *gift* < *gift*, *gold* < *gold*, *potion* < *potion*, *assault* < *assault*, *twin* < *twin*, *dmd* < *diamond*, *curse* < *curse*, *revive* < *revive*, *recolour* < *recolour*). Русини који су чланови ове гејмерске групе упознати су са свим тим речима и изразима. Ако иновације прихвати већина говорника једне групе, могуће је да ће се оне даље ширити и изазвати промене у језику (Holmes 2008: 195).

Без обзира на то да ли се англицизми позајмљују да попуне одређене празнине у русинској лексици (као у случају масовног лексичког позајмљивања проузрокованог иновацијама у области компјутерске науке и технологије), или не, уопштено говорећи, семантичка анализа указује на рестрикцију изворног значења (нпр. *диловац*, *кул*, *пас*, *сет*, *спот*). Много је примера англицизама са истим значењем у енглеском, у српском (као језику-посреднику) и русинском језику (нпр. *киднаповац*, *лаптоп*, *лидер*, *маркетинг*, *римейк*). Само неколико примера указују на промену изворног значења (нпр. *смокинг*, *спикер*, *стен*, *стопирац*, *штрайковац*). До екстензије значења долази, пре свега, када говорник нема одлично разумевање изворног значења одређене позајмљенице. Судбина дотичне „надструктуре” значења је непредвидљива и обезбеђује могућности за широку метафоричку и пејоративну употребу.

Дописивање на Фејсбуку или при комуникацији путем система кратких порука углавном се обавља на латиници. Имајући у виду да је русинско писмо ћирилица, употребљавање појединачних речи, израза па чак и реченица на латиници представља велико одступање од стандардизованог русинског правописа. У неким случајевима, оригинални начин писања енглеске лексеме се преузима иако, поред њега, постоје и неколико русинских адаптација (нпр. *band*, поред *бенд* и *банда*; *hip hop*, поред *хип-хоп* и *гип-гон*; *e-mail*, поред *и-мејл*, *имејл* и *мејл*).

Због чињенице да већина англицизама има потенцијалне преводне еквиваленте у русинском језику, поставља се питање да ли су англицизми уопште потребни. Многи од њих коегзистирају и могу бити третирани као стилски синоними. Мира Милић је издвојила шест типова стилских синонима у језику медија на српском језику и класификовала их према разним стилским наменама (Milić 2011). Ти типови се могу утврдити и у русинском језику. Они су: англицизми тренда (*камбек* < *come back*, *фифти-фифти* < *fifty-fifty*, *ноу комент* < *no comment*), англицизми огласа (*ВИП* < *VIP, very important person*), асоцијативни англицизми (*добри/подли хлапци* < *good/bad guys*, *страцени у вселени* < *lost in space*, *неможљива мисија* < *impossible mission*, *водзце любов а не войну* < *take love not war*), метафорички англицизми (*но дифолту* < *by default*, *копи-нейст* < *copy-paste*, *ресетовац* < *reset*), иронични англицизми (*байдвей* < *by the way*, *дрим-тим* < *dream-team*, *слоумоушн* < *slow motion*) и инерцијални англицизми (*лаптоп* < *laptop*, *презентација* < *presentation*). Ми се слажемо с Милићевом да су англицизми тренда, огласа и инерцијални англицизми углавном неоправдани пошто прете да заузму семантичка поља која су пре тога припадала њиховим српским еквивалентима, док су асоцијативни, ме-

тафорички и иронични англицизми оправданији пошто се они користе да појачају ауторов властити израз, а не прете језичком систему српског језика (184). С друге стране, модернизација у многим областима, компјутерска наука и технологија, изискују нову терминологију и обогаћују комуникацију. Мора се додати да су се англицизми интегрисали у структуре русинског језика и не прете језичком систему.

5. Закључак

Енглески језик је дефинитивно постао лингва франка у глобалним размерама и млади Русини комуницирају на њему с људима широм света. Млади су свесни да у савременом свету треба да користе најмање три језика: државни језик (српски), глобални језик (енглески) и матерњи језик (русински).

Пошто је прилив англицизама подржаван од стране радија, филма, сателитске телевизије, интернета, компјутеризације и техничких иновација, очекује се да ће се индиректно позајмљивање из енглеског језика у русински језик преко српског као посредујућег језика наставити. Лексичке јединице из енглеског језика су се инкорпорирале углавном у семантичка поља информатике, спорта, музике, медија, облачења, исхране, особа и уређаја.

Што се тиче семантичке анализе енглеског елемента, углавном се срећемо са рестрикцијом значења. До екстензије значења долази, пре свега, када говорник нема одлично разумевање изворног значења одређене позајмљенице. Судбина дотичне „надструктуре” значења је непредвидљива и обезбеђује могућности за широку метафоричку и пејоративну употребу.

Коришћење латинице, заједно с великим бројем англицизама који су позајмљени и поред тога што кореспондирајуће речи / фразе / изрази постоје у русинском језику, може проузроковати разне врсте промена у стандарду русинског језика.

Имајући све наведено у виду, можемо закључити да данас утицај енглеског језика у значајној мери досеже семантички ниво, проширујући лексички фонд русинског језика. Англицизми су се до сада интегрисали у русински језик и не прете језичком систему, али лингвисти не треба да дозволе да завладају немар и равнодушност. Лингвисти Одсека за русинистику Филозофског факултета у Новом Саду, у случају русинског језика, морају утврдити транслитерациона правила на релацији енглески-русински и русински-енглески, као и смернице за превазилажење немарног функционалног стила, и пренети их наставницима и професорима на свим нивоима образовања, као и лекторским службама у медијским кућама на русинском језику.

Литература

1. Антовић, Михајло (2003), „Третман англицизама у компјутерској терминологији: неки фонолошки, морфолошки, синтаксички и семантички проблеми”, *Примењена лингвистика* 4, 105–118.
2. Baron, Naomi (2001), *Alphabet to Email: How Written English Evolved and Where It's Heading*, London: Routledge.
3. Bidwell, Charles E. (1966), „The Language of the Bačka in Yugoslavia”, *The Slavic and East European Journal*, X (1), 32–54.
4. Crystal, David (2001), *Language and the Internet*, London: Cambridge University Press.
5. Елчић, Сузана (2013), „Лексика у језику блогова условљена англицизацијом”, *Филолог – часопис за језик, књижевност и културу*, IV (8), 88–97.
6. Фејса, Михајло (1990), *Англијски елементи у руским језику*, Нови Сад: „Руске слово”.
7. Фејса, Михајло (2007), „Руско-англијска контрастивистика”, у: М. Фејса (ур.), *Русини/Руснаци/Ruthenians (1745–2005) I*, Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за русинистику - ИК Прометеј - КПД ДОК, 239–247.
8. Фејса, Михајло (2010), *Нова Србија и њена русинска мањина / Нова Србија и њена руска мањина / The New Serbia and Its Ruthenian Minority*, Нови Сад: ИК Прометеј - КПД ДОК.
9. Fejsa, Mihajlo (2012), „Oslovljavanje u rusinskom jeziku: oslovljavanje u dvojezičnoj osnovnoj školi u Kucuri / Ословљоване у руским језику: ословљоване у двојезичној школи у Коцуре”, у: S. Savić i D. Radović (ur.), *Zbornik Pedagoškog zavoda Vojvodine, 8: Iz riznice multijezičke Vojvodine*, Novi Sad: Pedagoški zavod, 168–187.
10. Filipović, Rudolf (1986), *Teorija jezika u kontaktu: Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti - Školska knjiga.
11. Filipović, Sonja (2005), *Izgovor i pisanje računarskih anglicizama u srpskom jeziku*, Beograd: Zadužbina Andrejević.
12. Francuski, Boško (2012), „Anglicizmi u informatičkoj i medijskoj leksici u srpskom”, *Komunikacija i kultura online*, III, 3, Beograd: Filološki fakultet.
13. Гајишин, Весна, Олга Панић-Кавгић и Александар Кавгић (2011), „Енглески у Новом Саду”, у: В. Васић и Г. Штрбац (ур.), *Говор Новог Сада 2*, Нови Сад: Филозофски факултет, 594–612.
14. Haugen, Einar (1950), „The Analysis of Linguistic Borrowing”, *Language* 26, 210–231.
15. Haugen, Einar (1956), *Bilingualism in the Americas*, University of Alabama Press.
16. Holmes, Janet (2008), *An Introduction in Sociolinguistics*, Harlow: Longman.
17. Marković, Ljiljana, Zorica Prnjat (2011), „Imejlizmi u jeziku elektronske poslovne korespondencije”, *Примењена лингвистика* 12, 11–33.
18. Milić, Mira (2011), „Anglicizmi kao stilski sinonimi u dnevnim i nedeljnim novinama na srpskom jeziku”, *Примењена лингвистика / Linguistique appliquée* 12, 175–185.

19. Mišić-Ilić, B. (2011), „Anglosrpski i Serghish: Dva varijeteta srpskog jezika nastala pod uticajem engleskog”, u: V. Vasić (ur.), *Jezik u upotrebi: Primenjena lingvistika u čast Ranku Bugarskom*, Novi Sad - Beograd: Filozofski fakultet - Filološki fakultet, 71–93.
20. Мудри, Александар (2013), „Јзык младих Руснацох на Фејсбуку”, у: Ю. Тамаш и Б. Варга (ред.), *Зборник роботох зоз першей науковей конференцији Улога младих у розвою рускей националней заедници у Войводини*, Нови Сад: НВУ „Руске слово”, 31–46.
21. Panić-Kavgić, Olga (2006), *Koliko razumemo nove anglicizme*, Novi Sad: Zmaj.
22. Prčić, Tvrtko (2005), *Engleski u srpskom*, Novi Sad: Zmaj.
23. Prnjat, Zorica (2009), „Email Style and Emailisms: How to Teach Electronic Business Correspondence to Business English Students”, *6th International Conference on Informatics, Educational Technology and New Media in Education*, Sombor: Učiteljski fakultet, 418–429.
24. Prnjat, Zorica (2013), „Pls lajkuj moj sts: anglicizmi u jeziku korisnika društvene mreže Tviter”, *Primenjena lingvistika 14*, 127–137.
25. Prnjat, Zorica (2015), „Welcome to Serbia: Using Blogs in an English for Tourism Course”, *2nd International Conference on Teaching English for Specific Purposes and New Language Learning Technologies*, Niš: Faculty of Electronic Engineering, University of Niš, 478–484.
26. Рац, Богдан (2012), *Найфреквентнейши позички у информативней програми по руски на ТВ Войводина*, необявена мастерска робота, Нови Сад: Филозофски факултет.
27. Radić Vojanić, Biljana (2007), *Neko za chat?! Diskurs elektronskih časkaonica na engleskom i srpskom jeziku*, Novi Sad: Futura publikacije.
28. Рамач, Юлиан, Михайло Фејса, Гелена Медеши (1995, 1997), *Српско-русински речник / Сербско-руски словник I-II*, Београд – Нови Сад: Завод за учебници и наставни средства – Универзитет у Новом Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски јзык и литературу – Дружтво за руски јзык и литературу.
29. Рамач, Юлиан (2002), *Граматика руского јзыка*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
30. Рамач, Юлиан, Оксана Тимко-Дітко, Гелена Медеши и Михайло Фејса (2010), *Руско-сербски словник / Русинско-српски речник*, Нови Сад: Универзитет у Новим Садзе, Филозофски факултет, Катедра за руски јзык и литературу - Завод за културу войвођанских Руснацох.
31. Рамач, Марина (2015), *Англицизми у мултимедиялней програми по руски*, необявена мастерска робота, Нови Сад: Филозофски факултет.
32. Surdučki, Milan (1978), *Srpskohrvatski i engleski u kontaktu*, Novi Sad: Matica Srpska.
33. Šipka, Danko (2002), „Poljski i srpski korisnički računarski diskurs: kontrastivna analiza”, *Zbornik Matice srpske za slavistiku 61*, 169–176.
34. Тодоровић, Милан (2016), „Карактеристике српског гејмерског дискурса”, *Филолог – часопис за јзык, књижевност и културу*, VII (14), 167–188.

35. Vasić, Vera, Tvrtko Prčić, Gordana Nejgebauer (2001), *Du yu speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*, Novi Sad: Zmaj.
36. Weinreich, Uriel (1953), *Languages in Contact - Findings and Problems*, New York: Linguistic Circle of New York.

Original research article
UDC 811.16/.17:375.45:811.111
DOI 10.21618/fil1818044f
COBISS.RS-ID 7923736

Mihajlo P. Fejsa
University of Novi Sad
Faculty of Philosophy
Department of Ruthenian Studies

ADAPTATION OF ANGLICISMS IN THE RUTHENIAN LANGUAGE ON THE SEMANTIC LEVEL

Summary

Serbian and English have invaded Ruthenian to the point that nowadays the language of Ruthenian youth could be treated as a hybrid Serbian-English-Ruthenian language. The lexical units of English were mostly incorporated in the semantic fields of information science, sport, music, media, clothing, food, people and devices. The rapid development of computerisation and information technologies has enabled a massive influx of Anglicisms in the field of informatics at the beginning of the 21st century. There are grounds for believing that Ruthenian will resist Anglicisms, as the most noticeable form of English language influence, to the same extent as Serbian will. In addition to this, a better knowledge of English can also urge its further influence. Time will show how much it is intent upon surpassing conceptual borrowing, that is, upon stimulating the opposite tendency which does not originate from the expansion of cultural innovations of the lending language, which would be a clear indicator of the English influence increase.

Key words: English influence, Anglicisms, Ruthenian language, linguistic borrowing, semantic fields, types of semantic changes.

References

1. Antović, Mihajlo (2003), „Tretman anglicizama u kompjuterskoj terminologiji: neki fonološki, morfološki, sintaksički i semantički problemi”, *Primenjena lingvistika* 4, 105–118.
2. Baron, Naomi (2001), *Alphabet to Email: How Written English Evolved and Where It's Heading*, London: Routledge.
3. Bidwell, Charles E. (1966), „The Language of the Bačka in Yugoslavia”, *The Slavic and East European Journal*, X (1), 32–54.
4. Crystal, David (2001), *Language and the Internet*, London: Cambridge University Press.
5. Elčić, Suzana (2013), „Leksika u jeziku blogova uslovljena anglicizacijom”, *Filolog – časopis za jezik, književnost i kulturu*, IV (8), 88–97.
6. Fejsa, Mihajlo (1990), *Anglijski elementi u ruskim jaziku*, Novi Sad: „Ruske slovo”.
7. Fejsa, Mihajlo (2007), „Rusko-anglijska kontrastivistika”, u: M. Fejsa (ur.), *Rusini/ Rusnaci/ Ruthenians (1745–2005) I*, Novi Sad: Filozofski fakultet, Odsek za rusinistiku - IK Prometej - KPD DOK, 239–247.
8. Fejsa, Mihajlo (2010), *Nova Srbija i njena rusinska manjina / Nova Srbija i jej ruska menšina / The New Serbia and Its Ruthenian Minority*, Novi Sad: IK Prometej - KPD DOK.
9. Fejsa, Mihajlo (2012), „Oslovljavanje u rusinskom jeziku: oslovljavanje u dvojezičnoj osnovnoj školi u Kucuri / Oslovljavanje u ruskim jaziku: oslovljavanje u dvojezičnoj školi u Kocure”, u: S. Savić i D. Radović (ur.), *Zbornik Pedagoškog zavoda Vojvodine, 8: Iz riznice multijezičke Vojvodine*, Novi Sad: Pedagoški zavod, 168–187.
10. Filipović, Rudolf (1986), *Teorija jezika u kontaktu: Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti - Školska knjiga.
11. Filipović, Sonja (2005), *Izgovor i pisanje računarskih anglicizama u srpskom jeziku*, Beograd: Zadužbina Andrejević.
12. Francuski, Boško (2012), „Anglicizmi u informatičkoj i medijskoj leksici u srpskom”, *Komunikacija i kultura online*, III, 3, Beograd: Filološki fakultet.
13. Gajišin, Vesna, Olga Panić-Kavgić, Aleksandar Kavgić (2011), „Engleski u Novom Sadu”, u: V. Vasić i G. Štrbac (ur.), *Govor Novog Sada 2*, Novi Sad: Filozofski fakultet, 594–612.
14. Haugen, Einar (1950), „The Analysis of Linguistic Borrowing”, *Language* 26, 210–231.
15. Haugen, Einar (1956), *Bilingualism in the Americas*, University of Alabama Press.
16. Holmes, Janet (2008), *An Introduction in Sociolinguistics*, Harlow: Longman.

17. Marković, Ljiljana, Zorica Prnjat (2011), „Imejlizmi u jeziku elektronske poslovne korespondencije”, *Primenjena lingvistika* 12, 11–33.
18. Milić, Mira (2011), „Anglicizmi kao stilski sinonimi u dnevnim i nedeljnim novinama na srpskom jeziku”, *Primenjena lingvistika / Linguistique appliquée* 12, 175–185.
19. Mišić-Ilić, B. (2011), „Anglosrpski i Serglish: Dva varijeteta srpskog jezika nastala pod uticajem engleskog”, u: V. Vasić (ur.), *Jezik u upotrebi: Primenjena lingvistika u čast Ranku Bugarskom*, Novi Sad - Beograd: Filozofski fakultet - Filološki fakultet, 71–93.
20. Mudri, Aleksandar (2013), „Jazik mladih Rusnacoh na Fejsbuku”, u: Ju. Tamaš i B. Varga (red.), *Zbornik robotoh zoz peršej naukovej konferenciji Uloga mladih u razvoju ruskej nacionalnej zajednjici u Vojvodini*, Novi Sad: NVU „Ruske slovo”, 31–46.
21. Panić-Kavgić, Olga (2006), *Koliko razumemo nove anglicizme*, Novi Sad: Zmaj.
22. Prčić, Tvrtko (2005), *Engleski u srpskom*, Novi Sad: Zmaj.
23. Prnjat, Zorica (2009), „Email Style and Emailisms: How to Teach Electronic Business Correspondence to Business English Students”, *6th International Conference on Informatics, Educational Technology and New Media in Education*, Sombor: Učiteljski fakultet, 418–429.
24. Prnjat, Zorica (2013), „Pls lajkuj moj sts: anglicizmi u jeziku korisnika društvene mreže Tviter”, *Primenjena lingvistika* 14, 127–137.
25. Prnjat, Zorica (2015), „Welcome to Serbia: Using Blogs in an English for Tourism Course”, *2nd International Conference on Teaching English for Specific Purposes and New Language Learning Technologies*, Niš: Faculty of Electronic Engineering, University of Niš, 478–484.
26. Rac, Bogdan (2012), *Najfrekventniji požički u informativnej probrami po ruski na TV Vojvodina*, njeobjavljena masterska robota, Novi Sad: Filozofski fakultet.
27. Radić Bojanić, Biljana (2007), *Neko za chat?! Diskurs elektronskih časakaonica na engleskom i srpskom jeziku*, Novi Sad: Futura publikacije.
28. Ramač, Julijan, Mihajlo Fejsa, Helena Medješi (1995, 1997), *Srpsko-rusinski rečnik / Serbsko-ruski slovnjik I-II*, Beograd – Novi Sad: Zavod za učebnjiki i nastavni sredstva – Univerzitet u Novom Sadze, Filozofski fakultet, Katedra za ruski jazik i literaturu – Društvo za ruski jazik i literaturu.
29. Ramač, Julijan (2002), *Gramatika ruskoho jazika*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
30. Ramač, Julijan, Oksana Timko-Djitko, Helena Medješi, Mihajlo Fejsa (2010), *Rusko-serbski slovnjik / Rusinsko-srpski rečnik*, Novi Sad: Univerzitet u Novim Sadze, Filozofski fakultet, Katedra za ruski jazik i literaturu - Zavod za kulturu vojvodjanskih Rusnacoh.
31. Ramač, Marina (2015), *Anglicizmi u multimedijalnej probrami po ruski*, njeobjavljena masterska robota, Novi Sad: Filozofski fakultet.
32. Surdučki, Milan (1978), *Srpskohrvatski i engleski u kontaktu*, Novi Sad: Matica Srpska.

Михајло П. Фејса

33. Šipka, Danko (2002), „Poljski i srpski korisnički računarski diskurs: kontrastivna analiza”, *Zbornik Matice srpske za slavistiku*, 61, 169–176.
34. Todorović, Milan (2016), „Karakteristike srpskog gejmerskog diskursa”, *Filolog – časopis za jezik, književnost i kulturu*, VII (14), 167–188.
35. Vasić, Vera, Tvrtko Prčić, Gordana Nejgebauer (2001), *Du you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*, Novi Sad: Zmaj.
36. Weinreich, Uriel (1953), *Languages in Contact - Findings and Problems*, New York: Linguistic Circle of New York.

Preuzeto 20. 3. 2018.
Korekcije 28. 4. 2018.
Prihvaćeno 29. 4. 2018.